

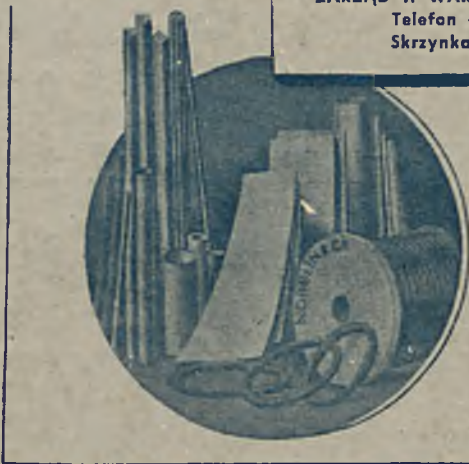
Nr. 8. Warszawa, dn. 15 kwietnia 1939 r. Ogóln. zbioru Nr. 725.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. Piotr Drzewiecki.

Za redaktora odpowiedzialnego inż. Antoni Dunin.

Spółka Akcyjna Fabryk Metalowych pod firmą **NORBLIN, B-cia BUCH i T. WERNER**

ZARZĄD W WARSZAWIE, ULICA ŻELAZNA 51
 Telefon — Centrala 5-69-90.
 Skrzynka pocztowa Nr. 617.

Wykonywa na zamówienie:

BLACHĘ handlową, miedzianą i mosiężną, jak również blachę paleniskową do kotłów parowych.
 DRUTY miedziane, mosiężne, aluminiowe i krzemobronzowe do telefonów, telegrafów i tramw. „Trolley”.
 RURY miedziane, mosiężne i aluminiowe ciągnięte bez szwu, systemu Manesmann.
 PRĘTY I SZYNY miedziane, mosiężne i aluminiowe.
 KABLE - LINKI miedziane gołe.

(5)

Rok założ. 1878 **SCHWABE, BIELSKO** Rok założ. 1878

FABRYKA MASZYN

Silniki trójfazowe.
 Najstarsza w kraju fabryka silników.

Maszyny do szycia.
 Wszelkie typy i wykonania.

Mech. krosna tkackie
 własne patenty
 eksport do wszystkich krajów.

(29)

OŁDAKOWSKI i NEUMARK

właśc. Edw. Neumark

Łódź, Pogonowskiego 81.

Produkuje: **MŁOTY** sprężynowe i spadowe, wózki transportowe, narzędzia ślusarskie, kowalskie, kolejowe i drogowe, klucze maszynowe lotnicze i specjalne, **ODKUWKI** ze stali węglistych i stopowych. (37)

CYNKOWNIA WARSZAWSKA

(Właśc.: inż. T. RAPACKI i Z. ŚWIĘCICKI)

Warszawa, ul. Boduena Nr. 3

Tel.: 10.20-98, 6.52-07, 6.52-77 i 2.42-62

produkuje blachę żelazną cynkowaną w taśmach i arkuszach oraz przyjmuje do cynkowania przedmioty i konstrukcje żelazne. (8)

FABRYKA CHEMICZNA K. ZAWADZKI i S-ka

Warszawa, Mazowiecka 11.

Telef.: 633-29, 309-29 i 227-34.

ARTYKUŁY DO GALWANOTECHNIKI

WANNY z całkowitym uzbrojeniem

KĄPIELE GALWANICZNE

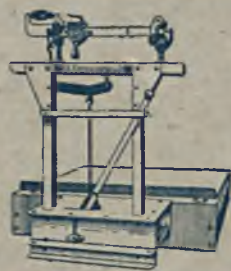
do:

ANODY niklowe (depolaryzowane) — srebrne — kadmowe i inne

niklowania — chromowania — kadmowania — srebrzenia — miedziowania — mosiadzowania — cynowania — cynkowania — złoceń

APARATY do masowej galwanizacji

TARCZE FILCOWE DO SZLIFOWANIA ● **PASTY DO POLEROWANIA METALI ORAZ WYROBÓW Z MAS PŁASTYCZNYCH.** (32)

WAGI

wagonowe, wozowe, magazynowe, dźwignicowe, uchylnie, laboratoryjne i wszelkie inne dla potrzeb przemysłu.

FABRYKA WAG

A. KRZYKOWSKI i S-ka

Warszawa, Łucka 13. Telef.: 6-40-85, 6-46-85.

Rok założ. 1879.

(58)

Stanisław Gajewski

Skład narzędzi wszelkiego rodzaju i wyrobów żelaznych

Warszawa, ul. Ś-to Krzyska Nr. 5

Telefon Nr. 5.25-55, 5.25-66 (30)

SPECJALNA ODLEWNIA METALI JÓZEF DYJASIŃSKI

WARSZAWA, ul. Mińska 24. Tel. 10.18-08

WYKONYWA ODLEWY:

Z BRONZU FOSFOROWEGO, BRONZU MANGANOWEGO, BRONZU STALOWEGO, BRONZU GLINOWEGO, MOSIĄDZU, GLINU, CYNKU, MONELU, DELTA METALU i t. p.

POLECA: **BIAŁE METALE ŁOŻYSKOWE**

(48)

Źródła zakupu.

Autoklawy, prasy filtracyjne (blotniarki), aparaty chemiczne emaliowane i z żeliwa kwaso - ługo - ognioodpornego:

Zakłady Przemysłowe St. Weigt. Sp. Akc., Łódź, Biuro Warszawskie: Moniuszki 2a. Biuro Poznańskie: A. Marcinkowskiego 24 (9)

Aluminiowa blacha

W. Kemnitz, Warszawa IV Terespolska 24, tel. 10-24-24

Aparaty miernicze precyzyjne:

G. Gerlach, Warszawa, Tamka 40. Firma egz. od r. 1816. (12)

* Polskie Zakłady Optyczne S. A. Warszawa, Grochowska 316. (13)

„ACUSAN” Wytwórnia Igiel Metalowych i Chirurgicznych J. Czekałiński, War-

szawa, Al. Jerozolimskie 117, tel. 603-65. (63)

Betoniarki przeciwprądowe „Beka”

Wytwórnia Maszyn Inż. I. Banachiewicz i S-ka. Dawn. Krawczyk i S-ka. Przedstawicielstwo w Warszawie f-ma „Metaferrum”, ul. Ks. Skorupki 12 m. 5, telefon 8.49-30. (18)

Blachy dziurkowane

(sita):

Wytwórnia Blach Dziurko-

wanych „Sito”. Warszawa, Wiatraczna Nr. 15, telefon 10.01-92, 10.13-10. (14)

Cynowe wyroby

blacha, rury, druty, folie. W. Kemnitz, Warszawa IV Terespolska 24, tel. 10.24-24 (11)

Dźwigniki — Łańcuchy:

„Bracia Jenike, Fabryka Dźwignów Spółka Akcyjna” Warszawa, Al. Jerozolimska 20, telefony: 629-64 i 220-00. (15)

Nr. 8. **Warszawa, dn. 15 kwietnia 1939 r.** Ogóln. zbioru Nr. 725.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. **Piotr Drzewiecki**.
Za redaktora odpowiedzialnego inż. **Antoni Dunin**.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 5.94-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł. 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Jesteśmy gotowi. — Pożyczka Obrony Przeciwlotniczej. — Po podwyżce składek ubezpieczeniowych. — Sprawa propagandy t. zw. „taniego roweru dla wsi”. — Wiadomości związkowe. — Wiadomości z zagranicy.

JESTEŚMY GOTOWI

Polski Związek Przemysłowców Metalowych wysłał na ręce Marszałka Edwarda Rydza Śmigłego depezę następującej treści:

Marszałek Edward Śmigły Rydz

Warszawa

Polski Związek Przemysłowców Metalowych, łącząc się z uczuciami przenikającymi dziś całe społeczeństwo polskie, składa na Twe ręce, Panie Marszałku, zapewnienie patriotycznej gotowości do ofiarnej służby pod Twymi rozkazami.

Polski Związek Przemysłowców Metalowych

(—) *Piotr Drzewiecki*
Prezes

(—) *Antoni Dunin*
Dyrektor

Pożyczka Obrony Przeciwlotniczej

W dniu 4 kwietnia r. bież. zostały rozesłane do Członków Związku następujące odezwy:

W dniu dzisiejszym przypada termin otwarcia subskrypcji Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej.

Jeszcze nie było wypadków marcowych, a już rozważano zagadnienie pożyczki na dobrojenie. Lecz znaleźliśmy się w wirze historii. Naród odnalazł siebie. Nie tylko zdobył się na spokój w obliczu brzemienych w następstwa decyzji, nie tylko odbudował duchową więź wewnętrzną w obliczu niebezpieczeństwa, lecz zapragnął czynem, zaraz, natychmiast, zmanifestować swoją postawę i swoje uczucia.

I oto zanim rozpoczął się pierwszy dzień subskrypcji pożyczki na dobrojenie, Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej, już została znacznie przekroczona pierwotnie zamierzona jej kwota. A w kwocie dotąd zebranej nie mały udział stanowią sumy subskrybowane przez zakłady przemysłowe, sumy, idące w dziesiątki i setki tysięcy, a nawet miliony złotych.

Gdy zaś zaczniemy analizować, jakimi przesłankami kierowano się przy określaniu sum subskrypcji, — nie łatwo odnaleźć jakieś normy. Jest to pożyczka nie kalkulacji, nie obliczeń, lecz żywiołowego pędu, a pierwsza odruchowa reakcja zakładów przemysłowych dostatecznie świadczy o tym, że ten pęd żywiołowy powszechny jest również w przemyśle.

W tej sytuacji zbędne są normy subskrypcji pożyczki jako nakaz dla podciągania opieszających, bo opieszających nie ma i nie będzie. Natomiast potrzebne są normy jako orientacja i wskazówka, która by oszczędziła błędów.

Wobec wielkiego zróżniczkowania przemysłu, wobec różnej sytuacji przemysłów, produkujących dobra inwestycyjne i konsumpcyjne, wobec różnej skali obowiązków ponoszonych już przez poszczególne gałęzie przemysłu w zakresie obronności kraju, normy te nie mogą być jednolite. Ustala je, lub już ustaliły organizacje branżowe, kierując się zamaniestowaną wolą całego szeregu przedsiębiorstw.

Przemysł weźmie udział w Pożyczce Obrony Przeciwlotniczej w granicach największego swego wysiłku, choćby kosztem zmiany dotychczasowych swoich zamierzeń, nawet najbardziej racjonalnych, ale pomyślanych dla normalnych czasów.

Pożyczka Obrony Przeciwlotniczej jest materialnym odpowiednikiem duchowej postawy Narodu, i przemysł musi temu zadaniu sprostać.

Warszawa, 5 kwietnia 1939 r.

CENTRALNY ZWIĄZEK
PRZEMYSŁU POLSKIEGO.

Załączając odezwę Centralnego Związku Przemysłu Polskiego, w której jest sprecyzowane stanowisko całego przemysłu polskiego, jesteśmy przeświadczeni, że każde przedsiębiorstwo przemysłu metalowego w obecnych nastrojach całego społeczeństwa samo wyznaczy tyle na zakup tak ważnej dla Państwa pożyczki, na ile go stać.

W tym głębokim przeświadczeniu zwracamy się z gorącym apelem do naszych członków, aby *niezwłocznie* zgłosili swe udziały w subskrypcji pożyczki w możliwym dla nich wysokim wymiarze do najbliższego rejonowego biura zgłoszeń, komunikując nam do wiadomości zadeklarowane kwoty.

Jednocześnie zaznaczamy, że w obecnej chwili przemysł metalowy może stanąć przed wielkimi zadaniami o państwowej doniosłości, do spełnienia których winien być całkowicie przygotowany.

POLSKI ZWIĄZEK
PRZEMYSŁOWCÓW METALOWYCH

(—) Piotr Drzewiecki. (—) Antoni Dunin.

Celem ułatwienia i uprzyśpieszenia subskrypcji Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej, Spółdzielnia Kredytowa Przemysłowców Metalowych w Warszawie, Marszałkowska 140, tel. 322-77, stawia do dyspozycji przemysłu, zrzeszonego w Polskim Związku Przemysłowców Metalowych, cały swój aparat, który dokonywać będzie bezinteresownie wszelkich czynności, związanych z zgłoszeniami i wpłatami subskrybentów.

Wpłaty na Pożyczkę Przeciwlotniczą zwolnione będą całkowicie od opłat manipulacyjnych, a potrzebne druki i blankiety dostarczone będą bezpłatnie.

Po podwyżce składek ubezpieczeniowych

Wobec nieukazania się do dn. 1 kwietnia r. b. żadnych postanowień w sprawie składek na ubezpieczenia społeczne, z dniem tym wygasają dotychczas obowiązujące normy ulgowe i następuje powrót do składek z 1936 r. Oznacza to praktycznie poważny wzrost tych składek co pociągnie za sobą i wzrost kosztów robocizny.

W Nr. 6 „Przemysłu Metalowego“ zwracaliśmy uwagę, że wobec nieustalanej polityki ubezpieczeniowej jednakowo były możliwe dwie wyłączające się nawzajem alternatywy: utrwalenie niższego wymiaru składek i reforma ubezpieczeń lub powrót do wyższych składek i pozostawienie wszystkiego po starym. Wybrana została druga alternatywa, sądzimy iż nie tylko dlatego, że była łatwiejsza do wyboru, gdyż nie wymagała żadnych wysiłków. Zdecydowały raczej okoliczności innego rodzaju. Do załatwienia skomplikowanej sprawy wypadło przystąpić w ostatniej niemal chwili. Tymczasem wydarzenia wielkiej wagi przeniosły zainteresowania na problemy o decydującym znaczeniu dla państwa.

Sprawa składek ubezpieczeniowych załatwiona została automatycznie przez wygaśnięcie obowiązujących do 31.III. b. r. przepisów. Jest to tylko formalne załatwienie sprawy składek. Cały problem ubezpieczeniowy oczekujący od szeregu lat na załatwienie pozostaje nadal niezałatwiony.

Niżej podajemy kilka uwag dotyczących — stanu prawnego, jaki wytwarza się odnośnie składek ubezpieczeniowych po 1 kwietnia b. r. oraz perspektyw zagadnienia ubezpieczeniowego w Polsce.

Obecna wysokość składek.

Od 1. IV. b. r. składka na ubezpieczenie emerytalne pracowników umysłowych wynosić będzie 8% zarobków z tym, że przy wynagrodzeniach do 400 zł. pracodawca opłaca $\frac{3}{5}$ składki, przy wynagrodzeniu ponad 400 do 800 zł. pracodawca opłaca połowę, a ponad 800 zł. — $\frac{2}{5}$ składki.

Zgodnie z tą zasadą podział składki między pracodawcę i ubezpieczonego jest następujący:

	całość składki	składka pracodawcy	składka pracownika
wynagr. do 400 zł. mies.	8%	4,8%	3,2%
„ 400 — 800 zł.	8%	4 %	4 %
„ ponad 800 zł.	8%	3,2%	4,8%

Obowiązek zapłaty w całości składki przez pracodawcę za niektóre kategorie pracowników niżej uposażonych, pozostaje nadal bez zmiany. A więc za pracowników nie pobierających wynagrodzenia w gotowiźnie, lub których wynagrodzenie nie przewyższa 60 zł., składkę w całości opłaca pracodawca.

Zmiana dotyczy tylko składki na ubezpieczenie emerytalne pracowników umysłowych, natomiast składka na ubezpieczenie na wypadek bezrobocia pracowników umysłowych pozostaje nadal w niezmienionej wysokości (składka ta nie była obniżana).

Powrót do dawnej składki na robotnicze ubezpieczenie emerytalne teoretycznie oznacza powrót do składki równej 5,2% zarobku (w górnictwie i hutnictwie — 5,8%. Praktycznie składka będzie wyższa gdyż w międzyczasie wprowadzony został dodatek (0,10%) na uzdrowienie finansów ubezpieczeniowego w b. dziel. pruskiej. Składka więc obecna wynosić będzie: 5,3% w przemyśle przetwórczym, a 5,9% w górnictwie i hutnictwie.

Podział składki między pracodawcę i robotnika jest następujący:

	całość składki	składka pracodawcy	składka robotnika
górnictwo i hutnictwo	5,9%	2,25%	3,65%
pozostałe zatrudnienia	4,3%	1,95%	3,35%

W ubezpieczeniu wypadkowym powrót do poprzedniej normy polega na zastosowaniu wyższej jednostki taryfowej — 0,06 (zamiast poprzedniej 0,055). Wysokość składki oblicza się przez pomnożenie odpowiedniej klasy niebezpieczeństwa przez jednostkę taryfową oraz dodaje się stały dodatek 0,3%.

Ze strony naszej poczynione będą starania, aby te fabryki, które wprowadziły u siebie organizację akcji zwalczania wypadków przy pracy i w akcji tej uzyskały pozytywne wyniki zachowały dawną wysokość składki.

Ustawa obniżająca składki wygasa dn. 31 marca 1939 r. Jednakże zmiany w składkach wchodzi w życie zależnie od terminów ich płatności.

Z powyższego wynikają następujące wskazania:

a) jeżeli wynagrodzenia pracowników umysłowych są płatne z góry t. j. w dniu 1. IV. r. b. za pracę, która dopiero będzie wykonana w kwietniu),

„ERGE-MOTOR”

Tel. 7929 i 8626 POZNAŃ, Mylna 38/40

KOSZTORYSY, CENNIKI I PORADY FACHOWE
BEZPŁATNIE

FABRYKA tłoków, pierścieni, sworzni i tulei cylindrowych do wszelkich motorów spalinowych

PRECYZYJNA SZLIFIERNIA cylindrów i wałów korbowych

Największe i najstarsze przedsiębiorstwo tego rodzaju w Polsce

to należy od nich obliczać i potrącać pracownikom składkę podwyższoną.

b) jeżeli wynagrodzenia pracowników umysłowych są płatne z dołu (t. j. w dniu 31.III. r. b. za pracę, która została już wykonana w marcu), to należy od nich obliczać i potrącać składkę w dawnej obniżonej skali;

c) przy obliczaniu i potrącaniu składek na ubezpieczenie emerytalne robotnicze, składki za marzec, które mają być przelane do ubezpieczalni społecznej do dnia 10 kwietnia r. b. obliczać i potrącać należy według skali dawnej — obniżonej;

d) składki za kwiecień, które przelane będą do ubezpieczalni do dn. 10 maja r. b., obliczać i potrącać należy za pierwszy tydzień (od 26. III. do 1.IV.) według dotychczasowej obniżonej skali, za pozostałe cztery tygodnie (od 2 do 29.IV) według nowej podwyższonej skali.

Konieczność głębszych zmian.

Jak już wspomnieliśmy sprawa ubezpieczeń społecznych nie może być uznana za załatwioną jedynie przez fakt podwyżki składek. Przeciwnie — fakt ten nadaje jeszcze większą jaskrawość obciążeniom ubezpieczeniowym w Polsce, co stwierdzają jednogłośnie zarówno sfery pracownicze jak i pracodawcy.

Podwyżka składek, jeśli chodzi o jej efekt łączny w skali rocznej wyniesie zapewne ok. 60 milj. zł. Połowa tej kwoty przypadnie na świat pracy, zmniejszając jego siłę nabywczą. Wpływ tych obciążeń na siłę nabywczą pracowników charakteryzują ostatnio ogłoszone porównania wykazujące, że składki obciążają pracowników silniej niż podatki. Przy średnim i wyższym poziomie płac pracownika umysłowego, jego zarobki w 14% (nie licząc składek pracodawcy) obciążone są różnymi świadczeniami społecznymi, w 10% na rzecz podatków i w 1% na różne drobne ciężary publiczne, a za tym na konsumpcję pozostaje zaledwie 75% zarobku. W kategoriach pracowników niżej uposażonych obciążenia te są niewiele mniejsze.

Ze strony pracodawców oddawna wskazuje się na to, że wydatki na składki ubezpieczeniowe nie mają żadnego powiązania z wynikami gospodarki narodowej. Są one niewspółmierne do wydatków państwa i samorządu, a dla każdego pracodawcy stanowią zbyt poważny odsetek kosztów wypłacanych na robociznę. Polska nie jest jeszcze krajem przodującym pod względem gospodarczym, natomiast ubezpieczenia społeczne pochłaniają u nas znacznie większy odsetek płac niż w innych krajach.

Przytacza się jako przykład nie wymagający komentarzy, że wydatki instytucji ubezpieczeń społecznych w Polsce wynoszą 15% łącznych wydatków państwa i samorządu podczas gdy np. we Francji wynoszą 6%.

Konieczność zmian uzasadnia jeszcze jedna niezmiernie ważna okoliczność. Znacząco zagadnienie ubezpieczeniowych podkreślają od szeregu lat wady w konstrukcji finansowej ubezpieczeń. Wady te ukazują się co pewien czas w różnych działach ubezpieczeń nie ukazały się dotąd jeszcze w działach najważniejszych. Nie mniej każdy rok zbliża nas do załamania finansowego tych wielkich działów. Np. ubezpieczenie pracowników umysłowych ma już dziś deficyt techniczny szacowany przez niektórych na 1 miliard zł. Sam p. Min. Op. Społ. przyznał, iż deficyt ten wynosi 640 milj. zł. Po pewnym czasie deficyt techniczny zmieni się w kasowy.

Tylko zmniejszone dochody instytucji ubezpieczeniowych mogą się stać właściwym bodźcem do uzdrowienia systemu ubezpieczeniowego. Po powrocie do wyższych składek, niebezpieczeństwo katastrofy finansowej nieco się oddali, a wtedy sprawa zmian pójdzie w zapomnienie. Pojawi się dopiero, gdy trzeba będzie ratować z opresji któryś z działów ubezpieczeń.

Na taką właśnie metodę ratownictwa patrzymy już od szeregu lat. Trzeba było ratować, gdy już groziło niemal bankructwo, ubezpieczenie na wypadek braku pracy pracowników umysłowych. Nie obeszło się poza tym bez podwyżki składek. Aby ratować ubezpieczenie od wypadków w b. dzielnicy pruskiej, okazało się koniecznym wyznaczenie stałego dodatku do składek. Podobny dodatek wprowadzony został od niedawna dla ratowania emerytalnego ubezpieczenia robotniczego w b. dzielnicy pruskiej. W międzyczasie akcja ratownicza obejmowała wszystkie instytucje ubezpieczenia dodatkowego dla górników. Załamanie było zawsze mniej lub więcej niespodziewane, a sytuacja bez innego wyjścia jak tylko podwyżka składek oraz subwencje ze skarbu państwa lub z ogólnych funduszy ubezpieczeniowych.

Jest jeszcze jeden wzgląd, który wskazuje na konieczność poddania rewizji obecnych norm obciążeń. Całe społeczeństwo, a przede wszystkim świat pracy i przemysł został wezwany do ofiarności na rzecz dozbrojenia. Hasło to znalazło żywy oddźwięk w społeczeństwie. Ofiarność jest zbyt cennym źródłem dla państwa, aby można było dopuścić do osłabienia jej podstaw. Może to nastąpić, gdy na barki ofiarodawców spadną zbyt liczne ciężary.

Rozważając nasz problem z różnych punktów widzenia, a nie tylko z punktu widzenia zainteresowanych w dochodach instytucji ubezpieczeniowych należy wysnuć wniosek, że niezadowolona sprawa musi stać się już w najbliższym czasie przedmiotem reformy, która by na długi czas uregulowała wciąż pełną niedomagań dziedzinę.

J. B.

Sprawa propagandy t. zw. „taniego roweru dla wsi”

Parę miesięcy temu Spółdzielnia Turystyczno-Wypoczynkowa pod nazwą „Gromada”, założona przez Centralne Towarzystwo Organizacji Kółek Rolniczych, podjęła, przy udziale Komitetu Dla Spraw Kultury Wsi, propagandę — w kierunku obniżenia ceny dobrego roweru dla wsi do 70 zł.

Akcja ta doprowadziła do przyjęcia przez parę fabryk krajowych zamówień od Spółdzielni Rolniczych na kilka tysięcy tanich rowerów jednak nie po cenie 70 zł., lecz 93 do 98 zł., bowiem cena 70 zł. w żadnym wypadku w obecnych warunkach nie mogła wytrzymać kalkulacji.

Idea stworzenia taniego, popularnego roweru dostępnego dla mało zamożnych sfer włościańskich jest w zasadzie słuszna i godna uznania. Udostępnienie najszerszym warstwom kupna roweru byłoby najlepszą propagandą dla jego dalszego rozpowszechnienia i odbiłoby się korzystnie na branży rowerowej.

Jednakże forma podjętej obecnie propagandy nie dość przemysłowa i nie uzgodniona ze sferami przemysłu i kupiectwa wprowadziła zamęt w stosunkach, powodując nader ujemne skutki dla krajowej produkcji rowerów.

Mianowicie w komunikatach zarówno radiowych, jak i prasowych nie powiedziano dość wyraźnie, że w obecnej chwili może być wypuszczone na rynek (i to specjalnie dla rozprowadzenia na wsi przez Spółdzielnie) zaledwie kilka tysięcy tych popularnych, tańszych rowerów. Nadto wprowadzo-

no w błąd opinię publiczną lansowaniem zupełnie fantastycznej ceny 70 zł. za rower, której utrzymania domagają się obecnie natarczywie odbiorcy.

Od kilku lat przeciętny zbyt rowerów wahał się około sumy 250 tys. sztuk rocznie, — wobec której to liczby parę tysięcy tańszych, popularnych rowerów sprzedanych przez Spółdzielnie nie powinno mieć wpływu na ogólne obroty firm rowerowych.

Jednakże prowadzona propaganda stworzyła wśród szerokich rzesz konsumentów sugestię, że w ogóle każdy rower wkrótce potanieje o ca. 30 — 40%. Takie obniżenie ceny lepszego roweru w obecnej chwili jest niemożliwością, zwłaszcza, że sprzedaż rowerów przeważnie odbywa się na warunkach ratalnych — co wpływa automatycznie na podniesienie kalkulacji ceny; natomiast kalkulacje handlowe Spółdzielni są oparte na zupełnie innych podstawach.

Ogół konsumentów, zasugerowany propagowaną obniżką ceny roweru, nie zdaje sobie sprawy z rzeczywistej sytuacji i powstrzymuje się od nabycia roweru.

W chwili obecnej w branży rowerowej nastąpił kompletny zastój, który naraża kupców rowerowych zarówno detalistów jak i hurtowników na daleko idące straty, co może mieć zgubne skutki dla całej tej gałęzi przemysłu.

Niniejsze wyjaśnienie podajemy do wiadomości szerokiego ogółu dla ustalenia rzeczywistego stanu.

Wiadomości związkowe

Z Grupy Przemysłu Motoryzacyjnego

W dniu 3-go kwietnia b. r. odbyło się posiedzenie Prezydium Zarządu Grupy, na którym omawiano sprawy bieżące, oraz rozpatrywano porządek dzienny Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków Grupy, przewidzianego na dzień 25-go kwietnia b. r.

Z Grupy Odlewni

14 b. m. odbyło się posiedzenie Zarządu Grupy Odlewni w sprawie przydziału koks karwińskiego.

Komisja Bezpieczeństwa Pracy

W dn. 29 marca b. r. odbyło się zebranie Komisji Bezpieczeństwa Pracy P. Z. P. M. Zebrani wy-

słuchali sprawozdania z akcji zwalczania wypadków przy pracy w przemyśle metalowym w 1938 r. oraz po szczegółowym przedyskutowaniu, zatwierdzili plan działalności na 1939 r.

W ramach zebrania odbył się pokaz pierwszego filmu z zakresu bezpieczeństwa pracy, wyprodukowanego przez Polski Związek Przemysłowców Metalowych i Instytut Spraw Społecznych. Jednocześnie odbył się pokaz filmu niemieckiego. Nawet na tle filmu niemieckiego, będącego wynikiem kilkuletnich doświadczeń, film nasz zatytułowany „Ręce i oczy przy obróbce metali“, spotkał się z przychylnym przyjęciem zarówno odnośnie treści jak i wykonania technicznego. Film ten po ostatecznym montażu będzie oddany do użytku i uzupełniać będzie pogadanki o bezpieczeństwie pracy dla robotników fabrycznych.

Odnaczenia

W Nr. 86 „Monitora Polskiego“ z dn. 14 b. m. wymienione są nazwiska p.p. Dyr. Inż. Józefa Dangla oraz Dyr. Inż. Mikołaja Emila Landsberga, odznaczonych Złotymi Krzyżami Zasługi za zasługi na polu pracy społecznej.

Spółdzielnia Kredytowa Przemysłowców Metalowych w Warszawie

podaje do wiadomości, że zgodnie z § 21 statutu Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni odbędzie się w dniu 29 kwietnia r. b. o godz. 14 m. 30 w lokalu przy ul. Marszałkowskiej 140/13 z następującym porządkiem obrad:

1. Wniosek Zarządu w sprawie § 20 p. 2 Statutu Spółdzielni.

Rejestracja fachowców

4 b. m. odbyła się w Związku konferencja, dla ustalenia kwestionariusza przy rejestracji fachowców w przemyśle metalowym.

W konferencji wzięli udział, obok przedstawicieli Związku, delegaci zainteresowanych resortów ministerialnych.

Układ handlowy polsko-sowiecki wchodzi w życie

P. J. Szembek, podsekretarz stanu w M. S. Z., dokonał z chargé d'affaires sowieckim, p. Pawłem Łistopadowem wymiany not, w których wyniku postanowienia umowy handlowej polsko-sowieckiej, zawartej w Moskwie w dniu 19 lutego 1939 r., zostaną przez obie strony wprowadzone w życie przewidywane do czasu ratyfikacji. Jednocześnie wchodzi w życie postanowienia statutu prawnego przedstawicielstwa handlowego Z. S. R. R. w Warszawie.

Członkowie honorowi »Ligi Pracy«

Walne Zgromadzenie „Ligi Pracy“ nadało godność Członka Honorowego następującym osobom:

p. dyr. Antoniemu Duninowi, za Wystawę Przemysłu Metalowego i Elektrotechnicznego,

p. dyr. inż. Kazimierzowi Jackowskiemu, za Muzeum Przemysłu i Techniki,

p. dyr. dr. inż. Zdzisławowi Rauszerowi, za Główny Urząd Miar.

Słownik nazw zawodów

Nakładem Ministerstwa Przemysłu i Handlu wydany został „Słownik nazw pracowników w przemyśle i rzemiośle“, zalecony do użytku władz przez Prezesa Rady Ministrów okólnikiem Nr. 2, L. 41 — 46/1 z dnia 4 lutego 1939 r. Słownik liczy 351 stron druku i jest do nabycia w Głównej Księgarni Woj. skowej. Cena słownika wynosi zł. 5.—

Wymiana czeladników między Gdańskiem a Rzeszą

Między Gdańskiem a Rzeszą Niemiecką nastąpić ma w połowie marca wymiana czeladników na

okres sześciu miesięcy. Celem wymiany ma być pogłębienie wiadomości fachowych.

Podania o ulgi podatkowo-samochodowe

Nabywcy pojazdów mechanicznych, posiadający dochody niefundowane (za najemną pracę, z pensji, z emerytur, etc. — dział II) winni stosować się do przepisów, zawartych w par. 78 ustawy:

Podania o zwrot podatku dochodowego (dział II) lub podatku specjalnego wnosi się w terminie od dnia 1 stycznia do dn. 15 kwietnia roku następującego po roku, w którym pojazd mechaniczny nabyto. Dyrektorowi izby skarbowej służy prawo darowania skutków przekroczenia tego terminu. Postanowienie dyrektora izby skarbowej jest ostateczne.

Jeżeli podatek dochodowy z działu II lub specjalny, potrącony płatnikowi w ciągu pierwszych kilku miesięcy roku, w którym płatnik nabył pojazd mechaniczny, pokrywa w całości sumę, przypadającą do zwrotu, płatnik może wnieść podanie o zwrot podatku już tego dnia, w którym łączna suma podatku potrąconego i wpłaconego do kasy skarbowej osiągnie co najmniej wysokość sumy, przypadającej płatnikowi z tytułu ulgi do zwrotu.

W celu uzyskania ulgi podatkowej, nabywca winien napisać do odnośnego urzędu skarbowego podanie (nie podlegające opłatom), w którym winien podać dane, dotyczące wozu, datę zawarcia transakcji i t. d., załączając jednocześnie odpowiednie zaświadczenie od firmy, która sprzedała samochód bądź motocykl.

Na skutek podania o zwrot podatku dochodowego z działu II lub specjalnego wydaje urząd skarbowy, po uprzednim przeprowadzeniu w razie potrzeby, postępowania wyjaśniającego (par. 47 ust. 1), postanowienie o uldze, które doręcza osobie uprawnionej oraz zarządza zwrot przypadającej sumy podatkowej.

Wagony-lodownie

Ministerstwo Komunikacji zamówiło w kraju 25 wagonów-lodowni, służących do przewozu mięsa i produktów łatwo ulegających zepsuciu. — Koszt zamówienia wynosi 750 tys. złotych.

Krajowy przemysł zaopatruje okręty

Na skutek starań Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Towarzystwa Gdynia — Ameryka Linie Okrętowe, dwa duże polskie statki handlowe przewozowe, służące dla obsługi linii środkowo-amerykańskiej wspomnianego towarzystwa, budowane obecnie w Stoczni Gdańskiej, otrzymają stacje radiowe nadawcze i odbiorcze produkcji krajowej. Równocześnie ta sama stocznia zamówiła w kraju liny stalowe dla budowanych przez nią statków golfowych linii Gdynia — Ameryka, S. A. Oba zamówienia sięgają łącznie sumy około 150 tys. zł. i są poważnym sukcesem naszego przemysłu z uwagi na to, że dotychczas zarówno liny okrętowe, jak i aparaty radiowe dla okrętów polskich, zamawiane były za granicą.

Rozwój Stoczni Gdynskiej

Stocznia Gdynska, która po przejęciu jej przez „Wspólnotę Interesów“ i reorganizacji przystąpiła do właściwej pracy, t. zn. budowy okrętów — buduje pełnomorski statek towarowy dla S. A. „Żegluga Polska“ o nośności 1250 TDW. Nowowytbudowany statek otrzyma imię „Olza“. Statek spłytnie na wodę jesienią r. b. Będzie to pierwszy statek zbudowany na nowym terenie Stoczni Gdynskiej i spuszczone na wodę z pierwszej jej pochylni.

Prócz tego są w pełnym toku prace przy budowie pogłębiarki dla Warszawy oraz stalowego rybackiego statku inspekcyjno-badawczego, zamówionego przez minist. przemysłu i handlu. Spuszczenie tego statku, który jest już na ukończeniu, odbędzie się około 25 b. m. Zakończenia budowy i wejścia statku do służby oczekiwać należy w końcu maja r. b.

Rozpoczęto prace przy zamówionym niedawno na Stoczni Gdynskiej, przez minist. przemysłu i handlu — pierwszym motorowym lgrze śledziowym.

W najważniejszym dziale stoczni, t. j. budowy okrętów, już w najbliższej przyszłości Stocznia Gdynska ma rozpocząć dalsze inwestycje na nowym terenie, mianowicie budowę drugiej pochylni (dla statków do 3.000 ton) oraz rozszerzenia warsztatów mechanicznych, które pozwolą zwiększyć produkcję o 100 proc., t. zn. do 6 mil. zł. rocznie. Poza tym Stocznia Gdynska uruchomi w najbliższym czasie dział cięcia starych statków na złom.

Stocznia Gdynska kupiła dzierżawiony dotychczas dok pływający oraz zamierza w najbliższym czasie kupić jeszcze jeden, nowocześniejszy dok, o nośności około 3.000 ton.

Kontyngenty wywozowe do Włoch

W myśl protokołu dodatkowego do układu handlowego polsko-włoskiego, uruchomione zostały następujące kontyngenty wywozowe do Włoch, na rok 1939:

Pozycja włoskiej taryfy celnej:

287 — *sztabły ze stali szlachetnej*, 288 — *sztabły walcowane na zimno i profile z taśmy walcowanej i ciągnionej na zimno*, 289 — *żelazo i stal kute*, 298 — *blachy ze stali szlachetnej*, 299 — *blachy walcowane na zimno*, 300 a) — *blachy ze stali szlachetnej*, 314, 315 — *stale w sztukach kutych lub tłoczonych i odlewy*, 286 — *sztabły ze stali zwykłej*, 291 — *taśmy żelazne i stalowe*, 292 — *drut żelazny i stalowy*, 297 — *blachy ze stali zwykłej*, 300 — *blachy żelazne i stalowe obrobione*, 311, 313 — *wyroby odlewnicze ze stali i z surówki*, ex 388 — *kadm w sztabach, odlewach i płytach*, 414 — *maszyny przedziałnicze z wyj. zgrzeblarek*, 415 — 417, 466 — *maszyny włókiennicze i inne, i ich części oddzielne*, ex 477 — *klamry chirurgiczne*.

Kontyngenty wywozowe, przyznane Polsce, dzielone są na dwa okresy półroczne, za wyjątkiem artykułów o charakterze sezonowym. Kontyngenty nie wykorzystane w pierwszym półroczu są przenoszone na drugie półrocze.

Układ handlowy z Z. S. R. R.

Układ handlowy między Polską a Z.S.S.R. z dnia 19.II.1939 r., został ogłoszony w Dzienniku Ustaw R. P. z dnia 27.III.1939 r. i wszedł w tymże dniu w życie.

Kontrola obrotu towarowego polsko-sowieckiego

Z dniem 27.III.1939 r. weszło w życie obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 27.III.1939 r., wprowadzające kontrolę specjalną obrotu towarowego polsko-sowieckiego.

W myśl tego obwieszczenia cały obrót towarami, pochodzącymi z polskiego obszaru celnego i towarami, pochodzącymi z Z.S.S.R. między polskim obszarem celnym a Z.S.S.R. podlega t. zw. kontroli specjalnej t. j. uzależniony jest od przedstawienia świadectw rozrachunkowych (clearing).

Świadectwa rozrachunkowe będą wystawiane na polskim obszarze celnym przez Polski Instytut Rozrachunkowy i będą ważne od dnia wydania do końca miesiąca kalendarzowego.

Przy wykonywaniu przez organy celne kontroli obrotu towarowego polsko-sowieckiego będzie miała analogiczne zastosowanie w całości instrukcja Ministerstwa Skarbu z dnia 16.II.1937 r. o specjalnej kontroli obrotu towarowego polsko-rumuńskiego (która stosowana jest również przy obrotach: polsko-jugosłowiańskim, polsko-włoskim, polsko-węgierskim, polsko-bułgarskim i polsko-tureckim).

Próbki towarów wysyłane za granicę

Władze pocztowe wyjaśniły, że wszelkie próbki towarów, które podlegają cłu wywozowemu, należy traktować jako przesyłki wolne od cła wywozowego i nie stosować do nich ograniczeń, wynikających z odnośnych przepisów instrukcji pocztowo-celnej.

Zwiększenie wymiany towarowej między Polską a Francją

W wyniku rokowań, parafowano dodatek do układu handlowego polsko-francuskiego z dnia 22 maja 1937 r., mający na celu zwiększenie wymiany towarowej między obu krajami, jak również układ płatniczy, mający zastąpić układ z dn. 29 grudnia 1937 r. Główną przeszkodą dla rozwoju wymiany między obu krajami była różnica cen na rynkach polskim i francuskim. Żaradzono temu przez wprowadzenie systemu kompensacji prywatnych.

Wykaz papierów wartościowych przyjmowanych przez ubezpieczalnie na spłatę zaległości z tytułu składek

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, nawiązując do okólnika Nr. 59 i zarządzenia Nr. 26 z dnia 18 maja 1937 r. oraz pism z dnia 15 maja 1937 r., skierowanych do Oddziału ZUS w Chorzowie i Wydziału Likwidacyjnego b. ZUPU i b. ZUOW w sprawie przyjmowania papierów procentowych na spłatę zaległych należności z tytułu składek ubezpieczenio-

wych, podaje niżej wykaz papierów procentowych wraz z kursami, według których wyszczególnione w nim papiery mogą być przyjmowane przez Ubez-

pieczalnie wyłącznie w czasie od dn. 1 do dnia 30 kwietnia 1939 r.

4½ % Wewnętrzna Pożyczka Państwowa	kurs — 71%
5 % Pożyczka Konwersyjna z 1924 r.	„ — 75%*)
4 % Pożyczka Konsolidacyjna	„ — 72%
5½ % (7%) L. Z. B. G. K. II — VII Em.	„ — 85%
5½ % (8%) L. Z. B. G. K. I Em. zł/zł z 1924 r.	„ — 86%
5½ % (7%) Oblig. Kom. B. G. K. II — III Em.	„ — 85%
5½ % (8%) Oblig. Kom. B. G. K. I Em. zł/zł z 1924 r.	„ — 90%
5½ % (7%) L. Z. P. B. R. ser. III	„ — 86%
5½ % (8%) L. Z. P. B. R. ser. I i II	„ — 86%
4½ % L. Z. Tow. Kred. Ziem. w W-wie Em. V	„ — 69%
4½ % L. Z. Tow. Kred. Ziem. w W-wie z 1925 r.	„ — 69%
4 % L. Z. Konw. Pozn. Ziemstwa Kredyt.	„ — 60%
4½ % L. Z. Pozn. Ziemstwa Kredyt. seria K.	„ — 67%
4½ % L. Z. Pozn. Ziemstwa Kredyt. seria L.	„ — 68%
4½ % L. Z. Tow. Kred. Ziem. we Lwowie (55 letn. zł.)	„ — 69%
4½ % L. Z. Wil. Banku Ziems. ser. I i II	„ — 68%
4½ % L. Z. Wil. Banku Ziems. ser. III	„ — 67%
5 % (8%) L. Z. Tow. Kred. m. W-wy z 1933 r.	„ — 77%
5 % (8%) L. Z. Tow. Kred. m. W-wy stare	„ — 77%

*) Obligacje 5% Pożyczki Konwersyjnej mogą być przyjmowane wyłącznie w odcinkach nom. wart. od zł 100.—

Produkcja niektórych wyrobów metalowych w roku 1938

W ostatnim zeszycie „Wiadomości Statystycznych“ z dn. 18 ub. m. ogłoszone zostały dane, dotyczące produkcji w roku 1938 następujących wyrobów metalowych:

Wyroby		1937	1938	+Wzrost -spadek
Drut żel. ciagn. nie pokryty in. metalami . .	t	80325	82681	{ + 3%
	1000 zł	35818	31832	
Gwoździe druc. żel. . .	t	33573	37089	{ + 10,,
	1000 zł	15461	16585	
Wyroby śrubowe żel. .	t	18192	23218	{ + 28,,
	1000 zł	19581	23474	
Nity i sworznie bez gwintu żel.	t	3925	4038	{ + 3,,
	1000 zł	2792	2984	
Blacha cynkowa	t	17842	23707	{ + 33,,
	1000 zł	12168	11769	
Blacha żel. cynkowana .	t	24115	30460	{ + 26,,
	1000 zł	17251	21191	
Naczynia blasz. żel. cynkowane	t	7090	7208	{ + 2,,
	1000 zł	6553	6967	
Naczynia blasz. żel. emaliowane	t	8530	8646	{ + 1,,
	1000 zł	18781	17135	

Ilościowo najwięcej wzrosła, w stosunku do roku poprzedniego, wytwórczość blachy cynkowej — o 33%, dalej wyrobów śrubowych o 28%, blachy żelaznej cynkowanej o 26% i gwoździ drucianych żelaznych o 10%. Najmniejszy wzrost ilościowy — 1% wykazały naczynia blasz. żel. emaliowane.

Wartościowo produkcja kształtowała się inaczej. Wskutek niskich cen blachy cynkowej, mimo ilościowego wzrostu produkcji o 33% — wartość jej spadła o 3%. Poza tym dwa artykuły wykazały przy nieznacznym ilościowym wzroście — spadek pod względem wartości, a mianowicie drut żel. ciągniony — wartość produkcji obniżyła się o 11% i naczynia blaszane emaliowane — spadek o 9%. Pozostałe wyroby ilościowo wzrosły więcej niż wartościowo przy czym największy przyrost wartościowy wykazały: blacha żel. cynkowana o 23% i wyroby śrubowe żel. o 20%.

Wskaźniki kosztów utrzymania

Wskaźniki kosztów utrzymania za grudzień r. ub. dla różnych państw wykazują, iż w ciągu roku od grudnia 1937 r. do grudnia 1938 r. najwięcej obniżył się wskaźnik w Polsce (z 62,1 do 60,8), najbardziej zaś podniósł się wskaźnik kosztów utrzymania w Japonii, bo z 99 do 115. W porównaniu z 1928 r., najtaniej jest w Litwie, gdzie wskaźnik ten wynosi dziś 56, najdrożej zaś we Francji — 132.

Doroczne Walne Zebranie Muzeum Techniki i Przemysłu

W dniu 5 kwietnia r. b. odbyło się doroczne Zebranie Członków Muzeum Techniki i Przemysłu, w którym wziął udział p. min. dr. Adam Rose.

Zebraniu przewodniczyli kolejno w zastępstwie nieobecnego w Warszawie Prezesa Rady Wicemin. Inż. A. Bobkowskiego — Wiceprezes Rady Inż. Piotr Drzewiecki oraz Prezes Zarządu, Andrzej Książę Lubomirski.

Obszerne sprawozdanie z dokonanych prac ogólnych złożył Dyrektor Muzeum Inż. K. Jackowski, który podkreślił dalszy stały rozwój Muzeum i koncentrowanie pod jego dachem wciąż nowych zagadnień doniosłych pod względem społecznym, a wymagających dla ich rozwoju sprzyjającej atmo-

słery technicznej. Taką nową komórką jest Instytut Popierania Wynalazków, zorganizowany ostatnio w ramach Muzeum.

Z kolei sprawozdanie z prac „Wzorcowni Oston i Poradni Bezpieczeństwa Pracy“ przy Muzeum złożył Inż. A. Marzkwiewicz.

Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej odczytał Prezes Najwyższej Izby Kontroli Państwa Gen. Dr. J. Krzemieński, podkreślając zgodność wszystkich ksiąg buchalteryjnych.

Sala, w której odbywało się posiedzenie, była udekorowana szeregiem tablic plastycznych oraz eksponatami, przeznaczonymi dla nowych Działów muzealnych, będących obecnie w organizacji (Dział Nauka o Ziemi, Dział Zagadnień Gospodarczych i t. d.). Szczególne zainteresowanie wzbudziły szkice plansz, poświęconych zilustrowaniu 15-letniego Planu inwestycyjnego w-g znanego przemówienia p. Wicepremiera Inż. E. Kwiatkowskiego.

Obecni otrzymali propagandowe karty pocztowe, ilustrujące ciekawsze plansze, wykonane przez Muzeum dla Pawilonu Polskiego na Wystawie w N. Jorku, oraz nowy Biuletyn Nr. 7, dający dokładny przegląd wielostronnej działalności Muzeum.

W związku z ustąpieniem ze stanowiska Prezesa Zarzą-

du Księcia Andrzeja Lubomirskiego z powodu upływu kadencji, na nowego Prezesa został jednogłośnie wybrany Nacz. Dyr. P.A.S.T. Inż. A. Olendzki.

Przy uzupełniających wyborach do Zarządu weszli pp.: Dyr. Inż. St. Sliwiński (ponownie), Dyr. Dr. Z. Madeyski, Senator M. Drozdowski oraz Dyr. B. Stypiński.

Prezesem Rady Naczelnej pozostał nadal Wiceminister Inż. A. Bobkowski, a Prezesem Komitetu Budowy nadal Senator Inż. C. Klarnier.

Z Izby handlowej polsko-łacińsko-amerykańskiej

Jak wynika ze sprawozdania złożonego na walnym zgromadzeniu izby handlowej polsko-łacińsko-amerykańskiej, aktywność Izby wykazuje dalszy wzrost. Poza działalnością w zakresie rozszerzenia stosunków handlowych między Polską a krajami Ameryki południowej, a zwłaszcza rozwoju eksportu polskiego, Izba prowadzi działalność badawczą i naukową, urządza kursy języka hiszpańskiego i portugalskiego, sekcja naukowa Izby prowadzi akcję wykładową i odczytową.

Wiadomości z zagranicy

Amerykański bojkot Niemiec.

W numerze z 24 marca „Kurier Warszawski“ zamieścił ciekawy artykuł na temat stosunków amerykańsko-niemieckich, który podajemy w obszernym streszczeniu:

Przyłączenie Czech i Moraw do Niemiec wraz z protektoratem nad Słowacją wzmacnia gospodarczy potencjał wojennej gospodarki niemieckiej. Zdobyte terytoria zawierają bowiem pewne choć niezbyt obfite surowce, jak rudę żelazną, rudę manganową, surową rudę z przymieszką srebra, ołowiu i cynku. Ponadto istnieje tam żwir żelaza, ruda rtęci, ruda złota i antymon. Surowce te znajdują się przeważnie w Słowacji.

Pod względem wyżywienia była Czechosłowacja samowystarczalna. W razie dobrych żniw może nawet wywozić produkty rolne.

Najważniejszym jednak źródłem utrzymania Czech i Moraw jest przemysł przetwórczy. Ogólne zatrudnienie — pisało wydawnictwo domu bankowego Petschke w Pradze w 1937 r. — zależy w Czechosłowacji w znacznie wyższym stopniu niż gdzieindziej od rozwoju wywozu i w środku państwowej polityki gospodarczej musi się znajdować utrzymanie zdolności konkurencyjnej czeskiego przemysłu na rynku światowym.

Jeżeli weźmiemy za podstawę rok 1929, to b. Czechosłowacja utrzymała w stosunku do owego roku 84 proc. wywozu z państwami dalszymi, a 38 proc. z państwami sąsiadującymi.

Wywóz b. Czechosłowacji w 1937 r. do Wielkich Niemiec stanowił 21 proc., do Francji 3,8 proc., do W. Brytanii 8,6 proc., do Włoch 2,9 proc., do Stanów Zjedn. 9,3 proc. Wskutek przyłączenia b. Czechosłowacji do niemieckiego obszaru gospodarczego, wywóz natrafi na podobne trudności jak wywóz niemiecki.

Stany Zjedn. odpowiedziały na zabór Czechosłowacji wprowadzeniem ceł karnych wobec Niemiec. Ma to zmniejszyć obroty niemieckie ze Stanami Zjedn. o 60 do 90 milionów dolarów. Od roku handel niemiecki wykazuje ustawiczny deficyt i karne zarządzenia amerykańskie są bardzo dotkliwym uderzeniem.

Od 12 czerwca 1934 r. rozpoczęły Stany Zjednoczone nową politykę handlową, bardziej aktywną i ekspansywną. Z powodu niemieckiej gospodarki dewizowej, naruszającej amerykańską zasadę najwyższego uprzywilejowania, postawiły Rzeszę niemiecką na czarnej liście. Obłożyły ją w 1936 r. odrębnym cłem. Po wielomiesięcznych uciążliwych rokowaniach cofnęły wprawdzie to cło odrębne, ale stosunki gospodarcze jeszcze bardziej się pogorszyły.

W 1929 r. doszedł wywóz z Niemiec do Stanów Zjedn. prawie do jednego miliarda marek. W związku z kryzysem światowym zaczął spadać, ale w 1931 r. wyniósł prawie pół miliarda marek. Po dojściu kanclerza Hitlera do władzy spadł w 1934 r. do 157 milionów marek. W następnych latach 1935, 1936, 1937 r. wyniósł 169, 172 i 208 milionów marek. W pierwszych trzech kwartałach ub. roku spadł do 109 milionów marek, a przywóz ze Stanów Zjedn. do Niemiec doszedł do 338 milionów marek.

Wywóz Niemiec do Stanów Zjedn. spadł w stosunku do 1929 r. prawie do jednej dziesiątej, a przywóz do Niemiec jest znacznie wyższy; deficyt musi być pokrywany dewizami.

Od 14 października 1935 r. nie istnieje między Niemcami a Stanami Zjednoczonymi klauzula najwyższego uprzywilejowania, czyli że podwyższone cła ogólne obciążają obie strony. Od 17 listopada z. r., kiedy wszedł w życie angielsko-amerykański traktat handlowy, znowu zmniejszyły się obroty niemiecko-amerykańskie. Niemieccy pisarze określili ten traktat jako gospodarcze okrzywienie Niemiec.

Straty, które Niemcy ponoszą z powodu katastrofalnego spadku swego handlu ze Stanami Zjednoczonymi, są tak

wielkie, że nie potrafi ich wyrównać niemiecka ekspansja handlowa zarówno w kierunku południowo-wschodniej Europy, jak i południowej Ameryki.

Samoloty niemieckie za naftę meksykańską. — Obecnie toczą się pertraktacje między Niemcami a Meksykiem w sprawie wymiany samolotów niemieckich za naftę meksykańską. (Usine). G.

Wzrost eksportu rudy żelaznej z Jugosławii. — Zagranica okazuje coraz więcej zainteresowania dla jugosłowiańskiej rudy żelaznej. Dotychczas głównymi odbiorcami były Węgry, Rumunia i Czechosłowacja. Ostatnio Niemcy stały się poważnym konkurentem i obecnie toczą się pertraktacje o znaczne ilości rudy dla Niemiec, przy czym zapłata uskuteczona będzie w drodze clearingu. Anglia również pragnie importować rudę z Jugosławii ale płacić będzie dewizami. Eksport rudy żelaznej z Jugosławii wzrósł z 111.950 ton wartości 12,69 milionów dinarów w roku 1934 do 374.205 ton, wartości 57,33 miliony dinarów w roku 1938. (Usine). G.

Zakupy włoskie w Hiszpanii Narodowej. — Italia otrzymała w Hiszpanii 50.000 ton surówki i

10.000 ton miedzi, które mają być dostarczone w ciągu sześciu miesięcy. (Usine). G.

Eksport samolotów włoskich. — Eksport samolotów z Włoch wyniósł w roku 1938 — 153 samoloty, wartości 116.272.000 lirów wobec 40 samolotów wartości 28.737.000 lirów w roku 1937. Wartość wyeksportowanych części składowych wyniosła w roku 1938 — 51.437.000 lirów wobec 39.475.000 w 1937 roku. (Usine). G.

Budowa statków handlowych we Włoszech. — W 1938 roku spuszczone na wodę 126 statków handlowych o tonażu 106.243 ton. W dniu 31 grudnia r. ub. znajdowało się w stocznjach włoskich w budowie 68 statków, o tonażu 98.305 ton i 12 statków o tonażu 62.800 ton było gotowych do spuszczenia na wodę. (Usine) G.

Pogotowie obronne przemysłu Stanów Zjednoczonych — Minister Wojny U. S. A. p. Johnson oświadczył, że przemysł Stanów Zjedn. jest w chwili obecnej „prawie całkowicie zmobilizowany“ dla zaspokojenia potrzeb wojennych. Departament wojny opracował plan, który umożliwi wprowadzenie

Produkcja metali półszlachetnych w Sowietach

Stan produkcji metali półszlachetnych w Sowietach, pomimo znaczenia w ostatnich latach rozbudowy, pozostawia dużo do życzenia.

H. v. Schwancbach w swym artykule, pomieszczonym w Nr. 49 czasopisma „Metallwirtschaft“, analizuje stan produkcji w Sowietach metali nieżelaznych, stawiając na pierwszym miejscu produkcję miedzi.

Sowiety posiadają ogółem 7 hut miedzi: na Uralu w Krasnowialsku o możliwości przetwórczej 40.000 ton, w Kirogradzie o możliwości przetwórczej 38.000 ton i Karabaszu o możliwości produkcyjnej 25.000 ton; w Baszkirii w Tanałyku o możliwości przetwórczej 5.000 ton; w Kazakstanie w Korstakpaju o przetwórczości 10.000 ton i na Kaukazie w Allawerdy o przerobie 5.000 ton oraz w Sangesur o przerobie 3.000 ton, razem w 1937 r. o możliwości przetwórczej 127.000 ton. Pozatem są obecnie w rozbudowie 3 duże kopalnie Redwa na Uralu, Bljawa w Baszkirii i Bertysa o łącznej możliwości produkcyjnej około 200.000 ton. Produkcja niklu podjęta została w Sowietach w 1933 roku, głównie w hucie Ufalei w środkowym Uralu. W 1936 r. rozpoczęto produkcję w drugiej hucie w Resz, również w środkowym Uralu. Produkcja tych hut obliczona jest na 7.000 ton rocznie. W 1937 r. przystąpiono do rozbudowy nowych 2 kopalń niklu, a mianowicie: „Siewieronikiel“ koło Montsze-Tundry i „Południowo-Uralskiej“ w Orsku; ponadto Sowiety przystąpić mają niebawem do rozbudowy trzeciej kopalni w Nowilsku na półwyspie Tajmyr. Według informacji „Izwestij“ z dnia 5 listopada 1938 r. produkcja tych 3 nowych kopalń niklu łącznie z już istniejącymi zaopatrzy całkowicie kraj w ten potrzebny metal. W 1934 r. produkcja niklu w Sowietach wyniosła zaledwie 900 ton, w 1935 1.800, w 1936 i 1937 r. po 2.500 ton. W 1938 r. produkcja tego metalu wzmogła się znacznie.

Ołów i cynk. Rozwój produkcji tych metali można zauważyć z poniższej tablicy:

	1934	1935	1936	1937
Ołów (wydobycie w tonnach)	27174	36800	50800	100.000
Cynk (wydobycie w tonach)	27055	46200	66000	115.000

Ołów wydobywany jest i przetwarzany w 4 kopalniach i hutach, cynk w 5 hutach. Huty ołowiane: Tszimkent (Kirgizja) Ridder (Altaj) oraz Sichotealin i Ordżonikidze (Kaukaz). Huty cynkowe znajdują się w Heberowo (Syberia), w Czelabińsku, w Bielowo (koło Kuzniecka), w Ordżonikidze (Kaukaz) i Ukrcink (Ukraina).

Produkcja obecna tych metali nie może jednakże pokryć całego wewnętrznego zapotrzebowania kraju, wobec czego w ostatnich 4 latach prawie ¾ potrzebnych metali półszlachetnych stanowił import. Poniższa tablica odzwierciedla stan importu metali nieżelaznych w ostatnich 4 latach:

	1934	1935	1936	1937	1938
					stycz.-wrzes.
Razem w tonach	51.543	81.608	96.467	137.544	90.075
Miedź	11.557	32.220	46.187	65.804	49.522
Nikiel	4.260	5.584	7.538	9.076	8.376
Ołów	18.732	31.127	29.744	42.423	15.068
Cynk	4.317	1.499	102	2.939	393
Cyna	5.898	7.442	9.820	12.507	7.973
Aluminium	5.091	618	119	2.547	6.374
Inne	1.688	3.118	2.957	2.248	2.369

stanowiło to wartość w rublach: w 1934 r. 21.986.000, w 1935 — 28.125.000, w 1936 r. — 160.963.000 rubli, w 1937 — 284.631.000 i w 1938 r. (styczeń — wrzesień) 176.184.000 rubli. Dostawcami tych metali były następujące kraje: Anglia, Belgia, Luksemburg, Holandia i Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Miedź nabywana była głównie w U.S.A. i Belgii, cyna w Holandii i Belgii, aluminium w Norwegii, ołów dostarczany był z Francji. (T).

do akcji 400 tys. ludzi w ciągu pierwszych 6 miesięcy wojny. W porównaniu z 14 miesiącami, które okazały się potrzebne podczas wielkiej wojny dla wprowadzenia na linię bojową pierwszej dywizji amerykańskiej — ów 6-miesięczny termin oznacza wielki postęp.

W dalszym ciągu minister oznajmił, że z 7 tys. artykułów i przedmiotów, produkowanych na całym świecie na potrzeby wojenne, przemysł Stanów Zjednoczonych nie produkuje tylko 55; zresztą i te 55 pozycy mają być włączone w ciągu pół roku do programu przemysłu U. S. A.

Przemawiając później na bankiecie, minister Johnson podkreślił, że pogotowie wojenne Stanów Zjedn. jest potężnym czynnikiem pokojowym na świecie. Dodał, że przemysł amerykański natychmiast odpowiedział na wczwanie departamentu wojny, skierowane zaraz po podpisaniu układu monachijskiego. Minister przedstawił wynik w zakresie nagromadzenia zapasów surowcowych oraz przygotowania rezerw zdolności produkcyjnej.

Skutki gospodarcze zbrojeń. — Zbrojenia, które przeprowadzane są obecnie we wszystkich niemal państwach, dochodzą do rozmiarów tak wielkich, że siłą rzeczy wywierają muszą głębokie zmiany w układzie stosunków gospodarczych. Nad skutkami tymi zastanawia się w „The Financial News“ ekonomista p. Richard Clarke w dwóch artykułach.

Anglia — pisze p. Clarke — w roku 1939-40 wyda na zbrojenia o 218 miln. funtów więcej, niż w roku 1938-9. W ten sposób robotnicy i akcjonariusze, budowniczo i producenci materiałów osiągną o 218 miln. ft. większy dochód, niż w roku poprzednim. Gdyby fundusze te zostały ściągnięte drogą podatków, nie byłoby wzrostu dochodu per netto. Ale ponieważ funduszy tych dostarczy pożyczka, niczyj dochód się nie zmniejszy, zwiększy się zaś dochód tych, którzy do produkcji zbrojeń się przyczyniają.

Co więcej, dochód ten wzrośnie o wiele więcej, niż o 218 miln. ft., gdyż robotnicy i inni, zajęci w produkcji zbrojeniowej, z zarobków swych kupować będą więcej żywności, odzieży, domów, więcej wydadzą na rozrywki i t. d. Z doświadczenia wiadomo, że wzrost produkcji zbrojeniowej o 218 miln. ft. pociąga za sobą wzrost produkcji „dóbr cywilnych“ również o 218 miln. Tak więc wydatki na zbrojenia w wysokości 218 miln. ft. zwiększą dochód społeczny w ciągu roku mniej więcej o 500 miln. ft. Jeżeli ogólny dochód społeczny wynosi w Anglii rocznie ok. 5 mld. ft., to wskutek dokonania wydatków na zbrojenia w sumie 218 miln. ft., produkcja wzrośnie o 10%.

Nie należy się spodziewać — pisze p. Clarke — że w dziedzinie prywatnej produkcji niezbrojeniowej nastąpi spadek, który zanuluje wspomniany dopiero co wzrost produkcji o 10%. Wiele bowiem fabryk dokonywać będzie nowych inwestycji, aby móc sprostać zamówieniom zbrojeniowym rządowi.

P. Clarke wysnuwa wniosek, że nastąpi w Anglii poważny wzrost produkcji przemysłowej i poważny spadek bezrobocia. Wzrost produkcji o 10%

doprowadziłby ją do poziomu, który przekroczyłby poziom najlepszych miesięcy 1937 r.

Należy się spodziewać zwiększonego zapotrzebowania różnych materiałów, co spowoduje wzrost importu. Czy ceny surowców z tego powodu pójdą w górę, trudno orzec; wiele zależy od rozwoju koniunktury w Stanach Zjednoczonych. W każdym razie ceny te zapewne nie spadną, z wyjątkiem pszenicy i bawełny, których koniunktura zbrojeniowa nie dotyczy.

Z przemysłu aluminiowego — Z danych statystycznych, ujawnionych przez „Dresdner Bank“, podajemy poniżej cyfry ilustrujące rozwój produkcji aluminium. Dla porównania podajemy cyfry i za lata 1936/1937. (Cyfry, dotyczące Niemiec, obejmują i produkcję dawniejszej Austrii).

Kraj	1936 tys. ton	1937 tys. ton	1938 tys. ton
Kanada	26,2	42,6	55,0
Stany Zj. A. P.	102,0	132,8	79,7
Japonia	6,7	10,5	20,0
Niemcy	100,7	131,6	180,0
Anglia	16,4	19,4	22,9
Francja	26,5	34,5	43,0
Włochy	15,9	22,9	25,8
Jugosławia	1,0	1,0	1,3
Norwegia	15,4	23,0	26,0
Rumunia	2,0	5,0	—
Szwecja	1,8	1,8	1,8
Szwajcaria	13,7	25,0	28,0
Hiszpania	0,7	—	—
Węgry	0,8	1,2	1,5
Związek S. R. R.	37,9	40,5	49,0
Produkcja światowa	366,0	491,0	567,0

Jak widać z powyższego, największym producentem aluminium są Niemcy. Ponieważ jednak nawet tak bardzo wzmożona produkcja nie starczy na pełne pokrycie wewnętrznego zapotrzebowania, zwłaszcza z uwagi na nieustającą rozbudowę lotnictwa, Rada zarządzająca niemieckiego Koncernu „Viag“ uchwaliła dalszą rozbudowę swych zakładów. Sfinansowanie nastąpi przez powiększenie dotychczasowego kapitału akcyjnego wynoszącego 24 miliony RMark do 40 milionów RM. O rozmiarach tych przedsięwzięcia świadczy i fakt, że roczne zużycie prądu elektrycznego wynosi około 4,5 miliardów kw/h.

Z wspomnianego sprawozdania wynika, że zaopatrzenie Niemiec w surowce dla produkcji aluminium, importowane wyłącznie z zagranicy, było w okresie r. 1938 zadowalające. Z danych ogłoszonych przez Urząd statystyczny Rzeszy wynika, że import boksytu w r. 1938 wynosił 1.185 milj. ctn. m. (1.313 ctn. m. w r. 1937) i 266.100 ctn. m. wszelakiego rodzaju aluminium.

Do koncernu „Viag“ należą „Alliance Aluminium Cie“ Bazylea, „Bauxit-Trust“ A. G., Zurych, „Rheinische Blattmetall“ A. G., Grevenbroich, „Vereinigte Leichtmetall-Werke“ G. m. b. H., Hannover, „Silumin“, G. m. b. H., Frankfurt/M.

Ponadto posiada „Viag“ znaczne udziały w „Bayerische Lloyd Schiffahrts — A. G.“, Regensburg. Towarzystwo to transportuje Dunajem surowce przeznaczone dla „Viag“.

Niemiecki przemysł hutniczo-górnicy w pierwszym kwartale 1939. — Wedle danych, ogłoszonych przez „Vereinigte Stahlwerke“ A. G., Duesseldorf, wyniosła kwartalna produkcja (cyfry w milionach t, cyfry za ten sam okres r. 1938 w nawiasie) węgla 6,86 (6,85), koksu 2,45 (2,47), żelaza surowego 1,81 (1,80) — i stali surowej 2,08 (1,98).

Jak wynika z czasopisma „Stahl u. Eisen“, (zsztyt pierwszy za kwiecień r.b.) było zatrudnienie niemieckich hut żelaznych i w ciągu marca r. b. bardzo pomyślne. Wykonanie uzyskanych zamówień, zwłaszcza zagranicznych, musi jednak ulec znacznej zwłoce, a to spowodu nadmiaru niewykonanych jeszcze zleceń. Zaopatrzenie hut w potrzebne ilości złomu było w ciągu marca r. b. zupełnie dostateczne, tak, jak i import. Trwające od dłuższego już czasu zbiórki w całym kraju przyczyniły się w znacznej mierze do zwiększenia zapasów złomu. Zapotrzebowanie zagranicy na żelazo surowe było i w ciągu

marca bardzo znaczne. Eksport rur, zwłaszcza gazowych i wiertniczych, był zadowalający. Odnosnie stali taśmowej, walcowanej na zimno i gorąco, wykonanie zamówień wymagać będzie conajmniej trzech do czterech miesięcy. A.

Rury stalowe gazowe i koflowe

dostarcza

„SKŁADNICA INSTALATORÓW”

Spółdzielnia Handlowa w Warszawie z odpowiedzialnością udziałami, zorganizowana przez Związek Właścicieli Przedsiębiorstw Urzędzeń Zdrowotnych R. P.

Zarząd: **Krucza 44, telefony 9.79-53 i 8.43-23.**

Składy: **Srebrna 16, telefon 3.03-23.** (52)

Wacław Gajewski

Warszawa
ul. Ś-to Krzyska 20
tel. 256-14, 314-08

Narzędzia,
artykuły techniczne
i wyroby żelazne.

Skład konsyg.
Imadel stoł. Benn'a
(62)

Stop! Polski Przemysł powinien zaopatrzyć się w **SPRĘŻYNY** wszelkiego rodzaju i **PODKŁADKI SPRĘŻYNUJĄCE** o najwyższej jakości w najtanszej wytwórni:

KAROL KURZELA
WYTWÓRNI SPRĘŻYN I WYROBÓW Z DRUTU
POLONIA
WARSZAWA, KACZA 7, tel. 518-98

(40)

PTE

POLSKIE TOWARZYSTWO ELEKTRYCZNE

Spółka Akcyjna

Zarząd: Warszawa, Marszałkowska 137

Fabryka: Warszawa, Terespolska 46/48

TRANSFORMATORY OLEJOWE
do 2.500 kVA i 35.000 V

TRANSFORMATORY SUCHE
do 160 kVA i 6.000 V

SILNIKI ASYNCHRONICZNE
do 750 KM i 6.000 V

MASZYNY PRĄDU STAŁEGO
do 100 KM.

PRZETWORNICE

SILNIKI KRANOWE i TRAKCYJNE
MASZYNY SPECJALNE

(51)

Źródła zakupu.

Dźwigi osobowe i osobowo-ciężarowe:

Fabryka Maszyn „Moc” Sp. Akc., Warszawa, Wolńska 121, tel. 248-30 (16)

* „Bracia Jenike, Fabryka Dźwigów Spółka Akcyjna”, Warszawa, Aleja Jerozolimska 20, telefony: 629-64 i 220-00. (15)

* Roman Groniowski Sp. Akc. Fabryka Dźwigów, Warszawa, Emilii Plater 10, telefon centrala: 8-00-80. (17)

Elektrody do spawania lukiem elektrycznym:

Franc. Tow. Akc. „Perun” Warszawa. Oddział w Polsce. Biuro: ul. Jasna 1, tel. 560-47. Fabryka: ul. Grochowska 301, tel. 10.45-90. (10)

Elewatory (podnośniki):

Wytwórnia Maszyn Inż. I. Banachiewicz i S-ka. Dawn. Krawczyk i S-ka. Przedstawicielstwo w Warszawie f-ma „Metaferrum”, ul. Ks. Skorupki 12 m. 5, telefon 8.49-30. (18)

Gaśnice

MI - RA Zjednoczone Wytwórnice Gaśnicze, Warszawa, Wspólna 3-a, telefon 9-70-34, 9-43-94. (3)

Imadła ślusarskie

stałe i obrotowe. Zakłady Mechaniczne i Odlewnia Żelaza, Inż. Jan Abratański i S-ka, Spółka firmowo-komandytowa w Rembertowie, telef. 2 podm. Nr. 11. Biuro: Warszawa, ulica Wspólna 30, telefon Nr. 8.15-92. (1)

Łańcuchy:

Pierwsza Polska Wytwórnia Łańcuchów Rolkowych. St. Kubiak, Warszawa, Hrubieszowska 9, tel. 6.75-44. Łańcuchy przegubowe Gall'a dla dźwigów, przeciągarek i do napędu maszyn. Łańcuchy do transporterów, elewatorów, do czyszczenia rur kotłowych (płomiennych), łańcuchy do maszyn przędzalniczych. Łańcuchy syst. Fleyer'a dla celów nośnych. Koła zębate łańcuchowe. (19)

Łańcuchy:

Łańcuchy i sztanconwane wyroby, Spadkobiercy Juliusza Jarischa, Fabryka Śrub i Wyrobów Tłoczonych w Łodzi, ul. Wodna Nr 11/13. (36)

Łożyska kulkowe

Karol Kuske: Warszawa 1, skrzyn. poczt. 299. Telefon: 920-95 i 988-61, ul. Nowogrodzka 12, depesze: Karkus, Warszawa. Łódź, ul. Kilińskiego 84. Telefon 205-81. Poznań, ul. 27 grudnia 16. Telefon 48-25. (68)

Odlewy:

Mokotowska Odlewnia Żelaza, T. Gołębiowski i Synowie, Warszawa, Madałińskiego 67, tel. 4.16-83. (43)

Okna żelazne:

Wytwórnia Maszyn Inż. I. Banachiewicz i S-ka. Dawn. Krawczyk i S-ka. Przedstawicielstwo w Warszawie, f-ma „Metaferrum” ul. Ks. Skorupki 12 m. 5, telefon 8.49-30. (18)

Okucia budowlane —

od zwyczajnych do najodrobniejszych. Fabryka Okuć Budowlanych, Bracia Lubert Sp. Akc., Warszawa, ul. Złota Nr. 34, telef. 647-35 i 690-10. (20)

Ołowiane Wyroby

blacha, rury, druty, folie W. Kemnitz, Warszawa IV Terespolska 24, tel. 10.24-24 (11)

Piece węglowe

Piece ciągłego palenia na koks lub antracyt niezawodne i oszczędne o nowoczesnej linii. Herzfeld & Victorius, Spółka Akcyjna — Grudziądz. (65)

Pierścienie tłokowe

do silników lotniczych, samochodowych i maszyn parowych. Zakłady Mechaniczne i Odlewnia Żelaza, Inż. Jan Abratański i S-ka. Spółka firmowo-komandytowa w Rembertowie, tel. 2 podm. Nr. 11. Biuro: Warszawa, ul. Wspólna Nr. 30, tel. 8.15-92. (1)

Pompy:

„Sirius”, Specjalna Fabryka Pomp odśrodkowych i turbinowych. Warszawa-Praha, Zamojskiego 51, telefon 10.18-25.

* Zakłady Mechaniczne Inżynier Stefan Twardowski, dawniej Brandel, Witoszyński i S-ka. Pierwsza w Polsce fabryka pomp odśrodkowych turbinowych. Warszawa-Praha, Grochowska 314. Telefon 10.18-86, (10)

Pompy wirowe

samozasysające, wolnobieżne typu „SIHI”, do wody, benzyny, benzolu, ropy, oleju gazowego, spirytusu, octu, wina, mleka, solanek, amoniaku i t. p., pompy przeciwpożarowe kondensatowe, do mokrego powietrza i pompy próżniowe. Herzfeld & Victorius, Spółka Akcyjna, Grudziądz. (65)

Pędnie:

Wytwórnia Maszyn Inż. I. Banachiewicz i S-ka. Dawn. Krawczyk i S-ka. Przedstawicielstwo w Warszawie f-ma „Metaferrum”, ul. Ks. Skorupki 12 m. 5, telefon 8.49-30. (18)

Przewody elektryczne:

Centralne Biuro Sprzedaży przewodów „Centroprzewód”, Sp. z o. o., Warszawa, Królewska 23, tel. 3-40-31 — 34. (21)

Radiatory żeliwne

wszelkich modeli:

„S. O. R.” Syndykat Odlewni Radiatorów, Sp. z o. odp., Warszawa, ul. Czackiego 15/17, tel. 767-01. (22)

Rury faliste:

i przewody rurowe do pary dla wysokiego i niskiego ciśnienia oraz wyroby z blachy, spawane acetylenem, wykonywa i dostarcza Fabryka Przewodów Rurowych „Compensator” W. Maciejewski i S-ka, Warszawa, ul. św. Stanisława 1/3, telef. 618-72. (23)

Rury żeliwne wodociągowe stojąco i wirowo lane:

Biuro Sprzedaży Rur Zjedn. Odlewni: „Ruropol”, Warszawa, Nowy Świat 35. Telefony: 209-26 i 274-43. (24)

Silniki

spalinowe Diesla z komorą wstępną patent Benz. Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza Maurycy Bauer wł. Ryszard Bauer, Łódź, ul. Piotrkowska 170. Telefon 128-23. (67)

Spawalnice, urządzenia acetylenowe i elektryczne:

Tow. Akc. „Perun”, Warszawa. Biuro: Jasna 1, tel. 5.60-47. Fabryka: Grochowska Nr. 301, tel. 10.45-90. (10)

Sztanconwane wyroby:

Masowe artykuły sztanconwane, tłoczone i ciągnięte. Fabryka Wyrobów Metalowych Wacław Czajkowski i S-ka, sp. z o. o. Warszawa, Młynarska 33, telefon 287-95. (25)

Śruby:

Zjednoczone polskie fabryki śrub

Sp. z ogr. odp. Centrala: Bielsko, Inwalidów 2. Adres telegr. „SRUBA-BIELSKO”, tel. 2740, 2741, 2742. Oddział, Warszawa, Widok 19, telefony: 273-23 i 234-84. (48)

Wagi:

Wagi uchylnie: nośności od 1 do 20 kg.
" " " ze skalą kołową (przemysłowe), nośność od 10 do 1.500 kg. i wyżej. Specjalna Fabryka Wąg Uchylnych J. CAUDR w Lublinie. Wyłączni Przedstawiciele T-wo Block — Brun, S. A. Warszawa Gmach Hotelu Bristol tel. 676-43. (34)

Walce drogowe:

Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce. Sp. Akc. Zakłady w Chrzanowie (Małopolska). Zarząd w Warszawie, Zgoda 8. (26)

Wodociągi domowe

samoczynne z kompletną armaturą elektryczną, zastępujące wodociągi miejskie. Herzfeld & Victorius, Spółka Akcyjna, Grudziądz. (65)

Wyroby kute:

Wszelkie wyroby kute, imadła, osie, kryzy, blachy płużne i t. p. Brevillier-Urban T. A., Ustroń. (27)

Zegarów Fabryka:

Bracia Fortwängler, właśc. K. F. Hettlich w Warszawie. Okopowa 26. Tel 615-47. (28)

Żelazne dachy, okna

i świetlniki specjalne oszklone bez kitu. A. Alschler i Syn, Biała, ul. Hetterowej 58, poczta Bielsko, skrytka poczt. 287. (74)

Sprężarka przenośna typ C4DKV wydajność 3 m³/min. przy ciśn.
7 atm. z silnikiem ropowym Diesla o mocy 30 KM.

SPRĘŻARKI

TŁOKOWE — STAŁE:

pionowe i leżące 1, 2 i 4 cylindrowe,
chłodzone wodą lub powietrzem o wy-
dajności od 10 do 5000 m³/godz.

TŁOKOWE — PRZEWOŻNE:

1 i 2 cylindrowe, chłodzone po-
wietrzem, o wydajności od 20
do 200 m³/godz.

LILPOP, RAU i LOEWENSTEIN S. A.

WARSZAWA, UL. BEMA Nr 65, TEL. 5.05-94 i 2.75-43.

(31)

METALE

BLOKI BLACHY PRĘTY DRUTY RURY

CYNA, CYNK, OŁÓW, MIEDŹ, NIKIEL, ANTYMON, ALUMINIUM,
BIZMUT, KADM, MANGAN, MAGNEZ, KOBALT, RTEĆ.

MOSIĄDZ, BRONZ, STOPY ŁOŻYSKOWE,
STOPY DRUKARSKIE I INNE.

MINJA I GLEJTA OŁOWIANA.

BLACHA CYNKOWA, BLACHA POCYNKOWANA,
BLACHA BIAŁA, BLACHA CZARNA.

STARE METALE.

Własne rafinerje metali półszlachetnych

d. h. A. GEPNER s. a.

WARSZAWA, KRÓLEWSKA 43

Telefony: 690-27, 655-25. Centrala 568-30

(6)